

АГРОПРОМИСЛОВИЙ СЕКТОР: СУЧАСНИЙ СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Розглянуто сучасний стан, тенденції та перспективи розвитку АПК та харчової промисловості України. Доведено, що основним напрямком подолання негативних тенденцій в агропромисловому секторі є розвиток інтеграційних зв'язків та побудова на їх основі інтегрованих об'єднань.

Ключові слова: агропромисловий сектор, харчова промисловість, інтеграція, інтегровані об'єднання.

Одним із найважливіших напрямків розвитку вітчизняної економіки та агропромислового сектору є формування та розвиток інтегрованих структур (ІС). Саме вони здатні підвищити конкурентоспроможність регіону, галузі та національної економіки в цілому через прискорення дифузії інновацій, посилення акумуляції знань та інформації. Створення інтегрованих об'єднань сприяє консолідації зусиль виробників, активізує потенційні можливості щодо більш ефективного використання всіх наявних ресурсів, забезпечує повноту циклу «наука – інноваційні розробки – інвестиції – виробництво сировини – переробка сировини – виготовлення кінцевого продукту – збут – споживання» та сприяє виходу національної економіки на якісно новий етап розвитку, що є пріоритетом сьогодення.

Значна кількість наукових досліджень присвячена аналізу актуальних проблем, що виникають у процесі інтеграції, теоретико-методологічним питанням та практичним аспектам інтеграційних взаємовідносин різних суб'єктів ринку. Необхідно відзначити праці В. Я. Амбросова [1, 9], В. Г. Андрійчука [2], Ю. Д. Білика [3], М. Й. Маліка [5, 11], В. Я. Месель-Веселяка [6, 7], П. Т. Саблука [9-11] та інших науковців, які розглядають питання трансформації вітчизняного агропромислового сектору, проблеми глобалізації, концентрації та інтеграції в харчової промисловості та АПК, наголошують на необхідності посилення процесів інтеграції, удосконалення економічного механізму формування відносин в агропромисловому комплексі країни.

При усьому різноманітті висвітлених проблем, деякі питання розвитку агропромислового виробництва та харчової промисловості зокрема потребують уточнення та поглиблення, а саме: питання теорії та практики розвитку інтеграційних взаємозв'язків між підприємствами агропромислового комплексу, особливості формування інтеграційних структур з урахуванням динамічних умов господарювання, специфічних галузевих та/або регіональних особливостей.

Метою статті є дослідження сучасного стану, тенденцій та перспектив розвитку АПК та харчової промисловості України.

За даними Держкомстату України [4], у 2010 році на підприємствах із виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів випуск продукції

збільшився на 2,9 %, у тому числі - у м'ясній промисловості – на 6,3 %, виробництві олії та жирів – на 6 %, напоїв – на 5 %, кондитерській промисловості – на 3,9 %. Водночас зменшилось виробництво продукції у тютюновій промисловості (на 10,4 %), переробці та консервуванні овочів та фруктів (на 6,1 %), молочній промисловості (та 1,8 %).

Дані щодо обсягів виробництва найважливіших видів промислової продукції за 2003-2010 рр. наведено у табл. 1. На жаль, динаміка виробництва за окремими видами продукції є негативною. Найбільший спад виробництва спостерігається у виробництві яловичини і телятини, круп, борошна, спредів, ковбасних виробів, окремих молочних продуктів, хлібобулочних та кондитерських виробів. У той же час позитивні зміни спостерігаються у виробництві цукру, свинини та м'яса птиці, олії соняшникової нерафінованої, молока та масла вершкового, мінеральних вод та інших харчових продуктів, горілки та інших міцних спиртних напоїв.

Ефективність харчової промисловості за останні роки зростає. Проте недосяжними залишаються показники економічної ефективності 90 років ХХ ст.

Розглянемо для порівняння: рівень рентабельності операційної діяльності промислових підприємств з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів у 1992 р. становив 25,3 %, 1995 р. – 22,6 %, 2000 р. – 3,3 %, 2005 р. – 3,7 %, 2008 р. – 1,9 %, 2009 р. – 5,4 %. Незважаючи на те, що окремі підприємства харчової промисловості й до сьогодні є збитковими (хлібопекарні, молочні та м'ясопереробні заводи), загальний рівень рентабельності має позитивне значення за рахунок підприємств тютюнової, лікеро-горілчаної, пивоварної галузей [4].

Розглянуті зміни у обсягах виробництва є наслідком впливу світової кризи та особливостей розвитку харчової промисловості, яка за технологічним та економічним змістом є високоінтегрованою з сільським господарством. Тому цілком природно, що неврожаї, кон'юнктурні коливання цін на сировину та матеріали призводять до коливання попиту та пропозиції на окремі види продукції.

На жаль, аграрна реформа в Україні виявилася неспроможною захистити українських виробників від наслідків кризи, яка охопила майже всі галузі сільського господарства, що призвело до істотного скорочення обсягів виробництва продукції, зниження ефективності

Таблиця 1. Динаміка виробництва найважливіших видів промислової продукції за 2003-2010 р.р.

Види промислової продукції	Роки										Темп змін		
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2010/09	2010/05	2010/03		
Яловичина і телятина, свіжі чи охолоджені, тис. т	186	141	143	156	160	128	94,3	73,9	78,4	51,7	39,7		
Яловичина і телятина, заморожені, тис. т	97,9	57	50,1	43,9	61,5	39,4	26,9	21	78,1	41,9	21,5		
Свинина свіжа (парна) чи охолоджена, тис. т	80,2	74,1	81,4	130	179	156	130	142	109,2	174,4	177,1		
Свинина заморожена, тис. т	18,9	13,9	18	25,4	24	14,2	5,4	7,3	135,2	40,6	38,6		
М'ясо і субпродукти птиці, свіжі чи охолод., тис. т	131	201	274	327	458	572	649	670	103,2	244,5	511,5		
М'ясо і субпродукти харчові птиці, морожені, тис. т	38,5	39,8	57,9	90,5	90,1	82,3	90,1	84,5	93,8	145,9	219,5		
Вироби ковбасні, тис. т	271	332	309	301	330	332	272	270	99,3	87,4	99,6		
Соки фруктові та овочеві, нектари, тис. т	400	473	672	744	1077	977	733	741	101,1	110,3	185,3		
Олія соняшникова нерафінована, тис. т	1257	1343	1382	2080	2228	1867	2796	2946	105,4	213,2	234,4		
Молоко оброблене рідке, тис. т	645	716	863	818	859	801	770	812	105,5	94,1	125,9		
Масло вершкове, тис. т	132	116	120	104	100	84,8	74,7	79,2	106,0	66,0	60,0		
Спреди та суміші жирів, тис. т	...	53	80,3	71,1	83,8	81,8	72,3	60,6	83,8	75,5	x		
Сири жирні, тис. т	173	224	274	217	246	238	228	213	93,4	77,7	123,1		
Продукти кисломолочні, тис. т	427	467	499	523	534	534	492	477	97,0	95,6	111,7		
Борошно, тис. т	2827	2949	2944	2696	2908	3030	2735	2354	86,1	80,0	83,3		
Крупи, тис. т	294	335	342	322	318	363	395	299	75,7	87,4	101,7		
Вироби хлібобулочні, тис. т	2335	2307	2264	2160	2034	1978	1826	1725	94,5	76,2	73,9		
Цукор білий кристалічний, тис. т	2486	2147	2139	2592	1867	1571	1275	1808	141,8	84,5	72,7		
у т.ч. буряковий	1456	1788	1900	2574	1867	1571	1271	1545	121,6	81,3	106,1		
Шоколад та інші продукти харчові готові з вмістом какао, тис. т	205	244	283	303	329	346	330	349	105,8	123,3	170,2		
Вироби кондитерські з цукру, включно з білим шоколадом, без вмісту какао, тис. т	293	310	285	241	256	250	266	249	93,6	87,4	85,0		
Вироби макаронні, тис. т	110	99,7	104	108	107	113	107	104	97,2	100,0	94,5		
Коньяки, бренді, млн. дал	1,6	2	2,4	2,8	3,6	3,9	3,1	3,4	109,7	141,7	212,5		
Горілка, інші міцні спиртві напої, млн. дал	26,7	40,3	35,1	35,5	37,2	41,3	42,3	42,4	100,2	120,8	158,8		
Пиво солодове(в т.ч. безалкогольне), млн. дал	170	194	238	268	316	320	300	310	103,3	130,3	182,4		
Води натуральні мінеральні негазовані, млн. дал	6,5	7,7	14,8	15,7	30,5	35,4	23,2	27,7	119,4	187,2	426,2		
Води натуральні мінеральні газовані, млн. дал	79,3	77,3	100	115	130	120	98,4	107	108,7	107,0	134,9		
Напої безалкогольні, млн. дал	125	140	169	176	196	173	145	146	100,7	86,4	116,8		

Джерело: Розраховано автором на основі даних Держкомстату [4]

діяльності агропромислового сектору та негативно відобразилося на підприємствах харчової промисловості й спричинило зменшення обсягів виробництва та подорожчання продовольчих ресурсів.

За даними Держкомстату [4], у 2010 р. індекс обсягу сільськогосподарського виробництва, порівняно з 2009 р., становить 99,0 %, у тому числі в сільськогосподарських підприємствах – 99,2 %, у господарствах населення – 98,9 %. Індекс обсягу виробництва продукції рослинництва у 2010 р., порівняно з 2009 р., спостерігається на рівні 95,4 %, у тому числі в сільськогосподарських підприємствах – 93,3 %, у господарствах населення – 97,1 %. Порівняно з 2009 р. загальна посівна площа зменшилась на 43,7 тис. га (на 0,2 %) (див. табл. 2).

Господарствами усіх категорій у 2010 р. одержано 39,2 млн. т зерна (у вазі після доробки). Порівняно з 2009 р. виробництво зерна зменшилось на 14,8 %, що зумовлено як скороченням площі збирання (на 5,8 %), так і зниженням урожайності зернових культур (на 9,7 %).

Валовий збір соняшнику становив 6,8 млн. т (у вазі після доробки) і, порівняно з 2009 р., збільшився на 6,4 % (насамперед за рахунок розширення площ збирання на 7,9 %), у тому числі аграрними підприємствами зібрано 5,6 млн. т (на 7,8 % більше) при середній урожайності 15,4 ц з 1 га (у 2009 р. – 15,7 ц).

Валовий збір цукрових буряків (фабричних) становив 13,7 млн. т і, порівняно з 2009 р., збільшився на 36,0 % (виключно за рахунок розширення зібраних площ на 53,9 %) при середній урожайності 278,3 ц з 1 га (у 2009 р. – 314,9 ц), у тому числі сільськогосподарськими підприємствами отримано 12,6 млн. т (на 37,7 % більше), у середньому по 280,3 ц з 1 га (у 2009 р. – 320,2 ц).

У господарствах усіх категорій зменшився валовий збір картоплі (18,7 млн. т) проти 2009 р. на 4,9 % та овочів (8,1 млн. т) – на 2,6 %, що зумовлено зниженням їхньої врожайності відповідно на 4,9 % та на 5,0 %. Обсяги виробництва плодоягідної продукції зросли на 7,8 % (1,7 млн. т), винограду – зменшились на 13,0 % (407,9 тис. т).

У 2010 р. індекс обсягу виробництва продукції тваринництва, порівняно з 2009 р., становив 104,5 %, у тому числі у сільськогосподарських підприємствах – 108,8 %, у господарствах населення – 101,3 %.

Господарствами всіх категорій у 2010 р. реалізовано м'яса худоби та птиці 2,0 млн. т, що на 6,7 % більше, порівняно з показниками 2009 р., вироблено 11,3 млн. т молока (на 3,1 % менше) та 17,0 млрд. шт. яєць (на 6,6 % більше). В аграрних підприємствах відбулося зростання реалізації худоби та птиці на забій (на 9,7 %), яєць (на 9,9 %), а виробництво молока скоротилося на 0,8 %. У господарствах населення виробництво м'яса зросло на 3,7 %, яєць – на 2,2 %, а молока – зменшилося на 3,6 %.

Основним чинником, що сформував тенденцію постійного зменшення обсягів виробництва молока, є зменшення поголів'я великої рогатої худоби (у тому числі корів). За даними Держкомстату [4], на 1 січня 2011р. загальне поголів'я великої рогатої худоби становило 4,7 млн. голів (на 1,8 % менше, ніж на 1 січня 2010 р.), у тому числі корів – 2,7 млн. (на 2,2 % менше). Зазначені тенденції є наслідком втрати інтересу до утримання ВРХ, в тому числі молочних тварин, усіма категоріями господарств через збитковість цього виду діяльності за рахунок щорічного подорожчання кормів, паливно-мастильних матеріалів та електроенергії.

Також не сприяє розвитку тваринництва недосконалий механізм надання дотацій сільськогосподарським товаровиробникам та недостатня державна підтримка.

Проте позитивна динаміка спостерігається у птахівництві та свинарстві. На 1 січня 2011р. у всіх господарствах утримувалося свиней – 8,0 млн. (на 6,1 % більше, ніж на 1 січня 2010 р.), птиці всіх видів – 202,1 млн. голів (на 5,6 % більше).

На жаль, за період 1990-2010 років Україна перейшла на шлях від організованого до дрібнотоварного виробництва у сільському господарстві. Господарствами населення у 2010 р. вирощено 97 % загального урожаю картоплі, 88 % овочів, 84 % плодів і ягід, 24 % зерна, 18 % соняшнику, 8 % цукрових буряків. Також необхідно відзначити досить значну частку виробництва продукції господарствами населення у загальному обсязі виробництва продуктів тваринництва. На початок січня 2011 р. населенням утримувалося 68 % загальної чисельності великої рогатої худоби, у тому числі корів – 78 %, свиней – 55 %, овець і кіз – 84 %, птиці всіх видів – 46 %. Господарства населення у 2010 р. виробили молока 80 %, м'яса – 48 %, яєць – 40 % від загального обсягу виробництва [4].

З викладеного випливає висновок щодо майбутніх негативних тенденцій в аграрному секторі та харчовій промисловості через тяжіння до збитковості окремих її складових, що є загрозою для перспективного розвитку. Відсутність вільних коштів для модернізації обладнання, впровадження інноваційних технологій, закупівлі сировини змушує підприємства скорочувати виробництво. Тому проблеми економічно-фінансових відносин між підприємствами харчової промисловості та сільського господарства, пошуку паритету цін на сільськогосподарську сировину та продовольчі товари, розширення ринків сировини та збуту повинні розв'язуватись на основі управління агропромисловим комплексом з використанням сучасних інструментів менеджменту та маркетингу.

На нашу думку, основним напрямком подолання зазначених негативних тенденцій є розвиток інтеграційних зв'язків та побудова на їх основі інтегрованих об'єднань.

Доцільно відзначити, що значні конкурентні переваги в АПК України мають компанії з вертикально інтегрованою структурою із замкнутим циклом виробництва – від вирощування, зберігання та переробки сировини до виробництва та реалізації готової продукції, що дозволяє отримати економію витрат та раціонально управляти фінансовими ресурсними та інформаційними потоками. Додатковими перевагами виступають розташування у спеціальних економічних зонах та на територіях пріоритетного розвитку, а також співпраця з іноземним партнером.

Одним із найбільш успішних прикладів вертикальної інтеграції та створення ефективного інтегрованого об'єднання є ВАТ «Миронівський хлібопродукт» (МХП), що працює на вітчизняному ринку з 1998 року, – лідер агропромислового комплексу України та найбільший гравець на ринку м'яса птиці (утримує близько 50% вітчизняного ринку курячого м'яса). Застосовуючи модель вертикальної інтеграції бізнесу, МХП є одним з найбільш конкурентоздатних підприємств, що займаються розведенням і переробкою м'яса птиці, не лише в Україні, але й у світі. У травні 2008 року «Миронівський хлібопродукт» вийшов на Лондонську фондову біржу, де на сьогодні у вільному обігу

Таблиця 2. Продукція сільського господарства за 1990-2010 р.р.

Показники	Роки											Темп приросту, %				
	1990	1995	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2009	2005	2000	1990
	32,4	31,0	27,2	27,5	25,1	26,8	26,0	26,0	26,1	27,1	27,0	26,9	-0,2	3,5	-0,8	-16,8
Посівна площа, млн. га	Рослинництво															
	Обсяги виробництва основних сільськогосподарських культур, млн. т															
Зернові культури	51	33,9	24,5	38,8	20,2	41,8	38	34,3	29,3	53,3	46	39,2	-14,8	3,2	60,0	-23,1
Цукрові буряки (фабричні)	44,3	29,7	13,2	14,5	13,4	16,6	15,5	22,4	17	13,4	10,1	13,7	36,0	-11,6	3,8	-69,1
Соняшник	2,6	2,9	3,5	3,3	4,3	3,1	4,7	5,3	4,2	6,5	6,4	6,8	6,4	44,7	94,3	161,5
Картопля	16,7	14,7	19,8	16,6	18,5	20,8	19,5	19,5	19,1	19,5	19,7	18,7	-4,9	-4,1	-5,6	12,0
Овочі	6,7	5,9	5,8	5,8	6,5	7	7,3	8,1	6,8	8	8,3	8,1	-2,6	11,0	39,7	20,9
Плоди та ягоди	2,9	1,9	1,5	1,2	1,7	1,6	1,7	1,1	1,5	1,5	1,6	1,7	7,8	0,0	13,3	-41,4
Виноград	0,8	0,5	0,5	0,4	0,5	0,4	0,4	0,3	0,4	0,4	0,5	0,4	-13,0	0,0	-20,0	-50,0
	Тваринництво															
	Чисельність поголів'я худоби та птиці на кінець року, млн. голів															
Велика рогата худоба	24,6	17,6	9,4	9,1	7,71	6,9	6,5	6,2	5,5	5,1	4,8	4,7	-1,8	-27,7	-50,0	-80,9
у тому числі корови	8,4	7,5	5	4,7	4,3	4	3,6	3,3	3,1	2,9	2,7	2,7	-2,2	-25,0	-46,0	-67,9
Свині	19,4	13,1	7,7	9,2	7,3	6,5	7,1	8,1	7,0	6,5	7,6	8,0	6,1	12,7	3,9	-58,8
Вівці та кози	8,4	4,1	1,9	2,0	1,9	1,8	1,6	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8	-0,9	12,5	-5,3	-78,6
Птиця всіх видів	246,1	149,8	123,7	147,4	142,4	152,8	162	166,5	169,3	177,6	191,4	202,1	5,6	24,8	63,4	-17,9
	Виробництво основних видів продукції тваринництва															
М'ясо (у забійній вазі), млн.т	4,4	2,3	1,7	1,6	1,7	1,6	1,6	1,7	1,9	1,9	1,9	2,0	6,7	26,7	19,3	-53,9
Молоко, млн. т	24,5	17,3	12,7	14,1	13,7	13,7	13,7	13,3	12,3	11,8	11,6	11,3	-3,1	-17,9	-11,4	-54,1
Яйця, млрд. шт	16,3	9,4	8,8	11,3	11,5	12,0	13,0	14,2	14,1	15,0	15,9	17,0	6,6	30,5	92,8	4,1

Джерело: Розраховано автором на основі даних Держкомстату [4]

знаходяться 35 % акцій компанії.

Компанія є виробником курятини під ТМ «Наша Ряба», делікатесної яловичини під ТМ «Сертифікований Ангус», делікатесної групи м'яса птиці під ТМ «Фуа Гра», готових м'ясних страв під ТМ «Легко!», ковбасних виробів та м'ясних делікатесів під ТМ «Дружба народів», «Башинський» та «Європродукт». Обізнаність споживачів щодо бренду «Наша Ряба» складає на сьогодні 97% [8].

Сучасний ВАТ «Миронівський хлібопродукт» – це унікальна модель бізнесу вертикальної інтеграції повного циклу. До складу МХП входить комплекс підприємств, який об'єднує потужності всього технологічного ланцюга виробництва м'яса птиці: від розведення батьківського поголів'я та виробництва інкубаційних яєць до дорослого птаха та кінцевого продукту. Крім того, ВАТ «Миронівський хлібопродукт» займається вирощуванням свиней, великої рогатої худоби для реалізації м'яса та забезпечення власного виробництва готових м'ясних страв та ковбас; вирощуванням фруктів та картоплі; проводить дистрибуцію (11 центрів дистрибуції); має власний парк вантажовиків (430 автомобілів-рефрижераторів).

З метою уникнення залежності від постачальників та коливань цін на сировину компанія вирощує аграрні культури (урожайність удвічі перевищує середній показник урожайності по Україні) для власних потреб компанії (забезпечення комбікормових заводів та виробництва соняшникової олії) та на продаж, виробляє корми для птахофабрик.

Для побудови ефективної системи збуту фахівцями ВАТ «Миронівський хлібопродукт» створено мережу фірмових франчайзингових магазинів (більше 2300 брендovаних точок), через яку реалізується майже 50 % виробленої продукції [8].

Згідно із стратегією збільшення земельного банку до 300 тис. га компанія продовжує планове розширення площі земель. Так наприкінці 2010 року МХП придбав 100 % акцій ТОВ «Інвестиційно-виробнича компанія «Рідний край», ТОВ «Старт», ТОВ «Баланс» та кооперативу «Україна».

Таким чином, на нашу думку, основним напрямком подолання зазначених негативних тенденцій в агропромисловому секторі є розвиток інтеграційних зв'язків та побудова на їх основі інтегрованих об'єднань. Останнім часом для галузей харчової промисловості характерним стає поширення інтеграційних стратегій та зростання ефективності як у межах окремих складових єдиного технологічного ланцюга (сільськогосподарські формування та переробні підприємства, заготівля, оптова та роздрібна торгівля), так і у виробничих відносинах між ними. Посилення зв'язків виробників сільськогосподарської сировини та переробних підприємств призводить до появи нових цілісних властивостей у системі, зміни структури та якості інтегрованої системи, що потребує подальших досліджень.

Список літератури

1. Амбросов, В. Я. Механізми ефективного функціонування агроформувань [Текст] / В. Я. Амбросов, Т. Г. Мареніч // *Економіка України*. – 2006. – № 6. – С. 60-66.
2. Андрійчук, В. Г. Надконцентрація агропромислового виробництва і земельних ресурсів та її наслідки [Текст] / В. Г. Андрійчук // *Економіка АПК*. – 2009. – № 2 (172). – С. 3-9.
3. Білик, Ю. Оцінка порівняльних переваг в умовах міжнародної економічної інтеграції [Текст] / Ю. Білик, О. Файчук //

Економіка України. – 2007. – № 6. – С. 69-76.

4. Державний комітет статистики України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Малік, М. Й. Проблемні питання розвитку кооперації та інтеграційних відносин в АПК [Текст] / М. Й. Малік, Ю. Я. Лузан // *Економіка АПК*. – 2010. – № 3. – С. 3-8.
6. Месель-Веселяк, В. Я. Концептуальні напрями стратегії розвитку агропромислового комплексу та сільських територій України на період до 2020 року [Текст] / В. Я. Месель-Веселяк. – К.: ІАЕ УААН, 2008. 46 с.
7. Месель-Веселяк, В. Я. Підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору економіки України [Текст] / В. Я. Месель-Веселяк // *Економіка АПК*. – 2007. – № 12. – С. 8-14.
8. Офіційний сайт ВАТ «Миронівський хлібопродукт» [Електронний ресурс] : Режим доступу: <http://www.mhr.com.ua/>.
9. Рыночная интеграция в агропродовольственном секторе: тенденции, проблемы, государственное регулирование [Текст] / Ответ. ред. А. В. Петриков. – М.: ВИАПИ им. А. А. Никонова: «Энциклопедия российских деревень», 2010. – 497 с.
10. Саблук П. Т. Стан і перспективи розвитку агропромислового комплексу України [Текст] / П. Саблук // *Економіка України*. – 2008. – № 12. – С. 4-18.
11. Формування міжгалузевих відносин: проблеми теорії та методології [Текст] / П. Т. Саблук, М. Й. Малік, В. Л. Валентинов; Ін-т аграр. економіки. – К., 2002. – 294 с.: рис., табл. – Бібліогр.: с. 280-292. – укр.

РЕЗЮМЕ

Скопенко Наталья
Агропромышленный сектор: современное состояние, тенденции и перспективы развития
Рассмотрено современное состояние, тенденции и перспективы развития АПК и пищевой промышленности Украины. Доказано, что основным направлением преодоления негативных тенденций в агропромышленном секторе является развитие интеграционных связей и построение на их основе интегрированных объединений.

RESUME

Skopenko Natalia
Agroindustrial sector: current state, trends and development perspectives
Current state, trends and perspectives of development of the agroindustrial complex and food industry of Ukraine have been reviewed. It has been ascertained that the main way of overcoming negative trends in the agroindustrial sector is development of integration links and creations on their basis of integrated units.

Стаття надійшла до редакції 24.03.2011 р.